

Školitelský posudek bakalářské práce

Tereza Pyciaková

Časy a způsoby v hindštině

UK, Praha 2013, 57 str.

Předložená bakalářská práce představuje stručný popis hindského slovesného systému, tj. morfologických a syntagmatických schopností vyjádření časů a způsobů v hindštině. Autorka si klade za cíl podat stručný přehled paradigmatické a syntagmatické slovesa i s příklady z hindské moderní prózy. Při svém popisu vychází z obecně lingvistických pojednání o těchto kategoriích (Erhart, Palek) i s přihlédnutím k vyjádření časů a způsobů v češtině (Cvrček). Po úvodním pojednání (kap. 1, s. 9-11) definuje gramatické kategorie času, způsobu, slovesného rodu a vidu (kap. 2, s. 11-23).

Práce je velmi dobře koncipována a strukturována tak, že odráží vnitřní strukturu slovesného výrazu. Na prvním místě je morfologický, tj. syntetický způsob vyjádření časů a způsobu i s paradigmatickými tabulkami futura, subjunktivu a imperativu. V kap. 3, s. 24-32 (Časy a způsoby tvořené morfologicky) je zvláštní pozornost věnována také paradigmatické pomocného slovesa *honā*. Pro všechny slovesné tvary podává morfologickou analýzu tak, že segmentací tvarů popisuje funkce jednotlivých morfů.

Analytický neboli syntagmatický způsob vyjádření časů a způsobu popisuje v kap. 4., s. 33-62, a tomu věnuje podstatnou část své bakalářské práce (kap. 4., s. 33-52). Jde o jev typický nejen pro hindštinu, ale i obecně pro jazyky indického jazykového svazu, kde významnou roli hraje syntagmatické spojení participia s pomocným slovesem, které se jako jediné časuje. Tento způsob spojení s participiem, dokonavým nebo nedokonavým, poskytuje hindštině schopnost vyjádření slovesného vidu a tím pádem všechny časy a způsoby nabývají několik dimenzí, vedle nepříznakových prostých se počet rozšiřuje o časy dokonavé, nedokonavé a průběhové. Diplomantka je důsledná ve svém popisu, pokud jde o morfologickou analýzu a segmentaci slovesných tvarů, ačkoliv by u analyticky tvořených časů a způsobů stačil pouze rozbor syntagmatické stavby.

Tato metoda deskripce je velmi přijatelná a svou koncizností výklad je velmi srozumitelný. Časy a způsoby prezentuje i schematicky (s. 21) s přihlédnutím

k slovesnému vidu a způsobu tvorby. V tabulce časů a způsobů vedle odborné (latinské) gramatické terminologie používá i hindské názvosloví.

Je chvályhodná snaha autorky ilustrovat jednotlivé gramatické jevy příklady z moderní prózy (Prémčand) i se syntaktickým rozbořem.

Jediná moje námitka se týká chyby v paradigmatech s původcem děje v ergativu/agenciálu (s. 43, 46, 47, 48), kde je přísudek kongruentní s podmětem, ačkoliv tomu tak není.

Vyskytlo se i několik grafických chyb. Např. na s.13: *sunā* říci (místo *sunānā*), s. 19: „Gramatiky, které se popisují hindštinu“, s. 20: „Totéž platí např. i subjunktivu“, s. 34: místo „*maĩ nahĩ paṛh'ĩ haĩ*“ by mělo být „*ham nahĩ paṛh'ĩ haĩ*“. V bibliografii jednotka „Aspect, Tense and Mood“ by měla být uvedena podle autora (Olphen).

Autorka bakalářské práce se velmi úspěšně zhostila úkolu tím, že koncizním a jasným stylem popsala uvedený gramatický jev. Projevila schopnost pracovat s jazykovým materiálem a metodologicky postupovala velmi správně, když vycházela z morfologického rozboru a paradigmaticky a uzavřela popis rozbořem syntagmatickým a sémantickým. Z takto strukturně provedeného popisu se nabízí možnost dalšího zkoumání hindské konjugace a slovesného děje vůbec. Každý segment této struktury může být hlouběji projednáván jako zvláštní námět pro budoucí práci.

Bakalářskou práci slečny Pyciakové shledávám jako velmi zdařilou a hodnotím ji známkou „výborná“.

Svetislav Kostić

V Praze, 3. září 2013